

1

ATÒMIUM
Ciències Socials
Guia didàctica

T e x t

laGalera

ATÒMIUM

Aquest curs tenim un nou projecte per a l'ESO!

Hem trigat perquè ens hi hem mirat molt, però ja estem preparats per a presentar-vos l'ATÒMIUM, el nou projecte de Text-La Galera per a l'ESO.

COMPLET: renovem del tot 9 matèries.

INNOVADOR: pel plantejament i pels materials que l'integren.

CURRICULAR: recull les novetats en els currículums oficials.

COMPETENCIAL: garanteix l'assoliment de les competències bàsiques.

POTENT I RIC: format per materials en suports diferents, tant per a l'alumne com per al docent.

VERSÀTIL: permet adaptar-se a les diferents situacions i necessitats educatives.

Connecta't a l'univers del coneixement!

MATERIALS DE Ciències socials

Formen el **projecte** diversos materials, tant en suport paper com digital, que constitueixen un conjunt ric, potent i versàtil.

MATERIALS PER A L'ALUMNE

- **LLIBRE DE CURS**

El llibre en paper per a l'alumne té 15 unitats i és la peça central del projecte.

- **QUADERN INTERACTIU**

Per a potenciar l'autonomia dels alumnes i millorar la seva competència digital.

MATERIALS PER AL PROFESSORAT

- **GUIA DIDÀCTICA**

En paper i digital. Per a poder treballar ON LINE i OFF LINE. Amb orientacions didàctiques i gran quantitat de recursos adequats a cada unitat.

- **ÀREA D'EDUCADORS - WEB**

Espai exclusiu per al professorat usuari dels nostres materials.

Les guies didàctiques

Les guies didàctiques del projecte ATÒMIUM es publiquen en paper (acompanyades d'un CD per al treball OFF LINE) i en format digital en l'Àrea d'educadors, per al treball ON LINE. Una eina que t'ajuda en la teva tasca docent; el complement imprescindible per a preparar el treball amb els alumnes.

Són compatibles amb tots els dispositius

(PDI, ordinador i tauleta).

Amb orientacions didàctiques per a cada doble pàgina i propostes d'ús dels recursos digitals.

En les guies interactives, tots els recursos digitals associats als continguts són accessibles amb un sol clic.

S'hi reproduceix el llibre de l'alumne, de manera que es poden projectar les pàgines i treballar les explicacions, les activitats i tots els recursos col·lectivament.

Es pot accedir a qualsevol unitat del llibre.

Zoom per a ampliar o reduir la pàgina projectada.

Es poden cercar les pàgines del llibre de l'alumne.

The screenshot displays a digital educational interface for the unit 'Els climes de la Terra'. On the left, a vertical navigation bar lists pages 1 through 15, with a search icon and a zoom icon. The main content area is divided into sections: a world map showing climate zones, a text section '3.1 Les zones climàtiques' with a flowchart, and a section '3.2 El clima i la vegetació' featuring a photo of a polar bear. A sidebar on the right contains 'L'ÀMBIT' (Biology) and 'ACTIVITATS' (Activities).

L'accés a la GRAELLA de recursos multimèdia és directe.

Les guies contenen gran quantitat i varietat de recursos.

Per a cada unitat, disposeu de:

- ? ACTIVITAT INICIAL
- 📷 IMATGES
- 📁 MINIREPTE
- 📄 DOCUMENTS
- A ACTIVITATS INTERACTIVES
- ☰ PROGRAMACIONS (Word i PDF)
- ⚙️ PROCEDIMENTS
- S SOLUCIONS
- ▶️ VÍDEOS I INTERACTIUS
- ✓ AVALUACIONS (Word i PDF)
d'inici i final de curs i per a cada unitat
- 🔗 ENLLAÇOS
- + ATENCIÓ A LA DIVERSITAT
Activitats de reforç i ampliació

L'accés a la guia interactiva és directe. També es pot accedir als recursos de cada unitat des de la graella de la guia didàctica, en què estan endreçats per unitats i tipus. Altres recursos generals. Explicació del projecte ATÒMIUM.

ATÒMIUM Ciències socials 1		REPORTATGES LÍNIA DEL TEMPS PROJECTE														
GUIA INTERACTIVA		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
?	ACTIVITAT INICIAL	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
📁	MINIREPTE	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
A	ACTIVITATS INTERACTIVES	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
⚙️	PROCEDIMENTS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
▶️	VÍDEOS I INTERACTIUS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
📄	DOCUMENTS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
🔗	ENLLAÇOS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
☰	PROGRAMACIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
S	SOLUCIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
✓	AVALUACIONS	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
+	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
📷	IMATGES	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Les activitats interactives són diferents de les activitats del llibre en paper.

Molt fàcils de fer servir. Amb un funcionament intuïtiu i ràpid.

Els quaderns interactius

El quadern interactiu recull i organitza els recursos digitals associats a cada unitat del llibre. L'alumne es converteix en subjecte actiu dels seus aprenentatges fent servir les TAC.

El quadern interactiu funciona amb una llicència de curs escolar i s'integra en un EVA per a garantir-ne la traçabilitat.

És compatible amb qualsevol EVA que integri Marsupial

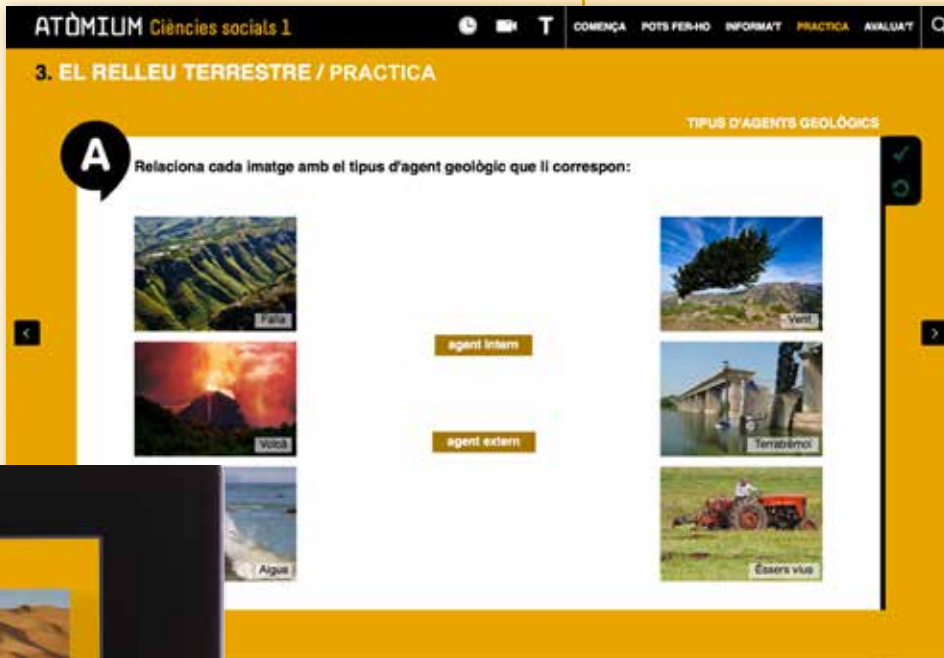
(Moodle Text-LaGalera, Clickedu, Educamos, Moodle Àgora, Eleven, Weeras...).

Molt intuïtiu i fàcil de fer servir, tant per a l'alumnat com per al professorat.

Una bona eina per a millorar la competència digital i per a potenciar l'autonomia personal.

Tots els recursos que s'hi proposen estan estretament vinculats al treball de les unitats de cada llibre.

? COMENÇA

Activitat inicial.

POTS FER-HO

Minirepte o projecte cooperatiu.

▶ 🔗 📄 INFORMA'T

Gran varietat i quantitat de recursos digitals per a treballar els continguts: documents, àudios, enllaços, vídeos, interactius...

⚙️ A PRACTICA

Procediment i activitats interactives de les quals el professorat podrà fer un seguiment.

✓ AVALUA'T

Test de la unitat.

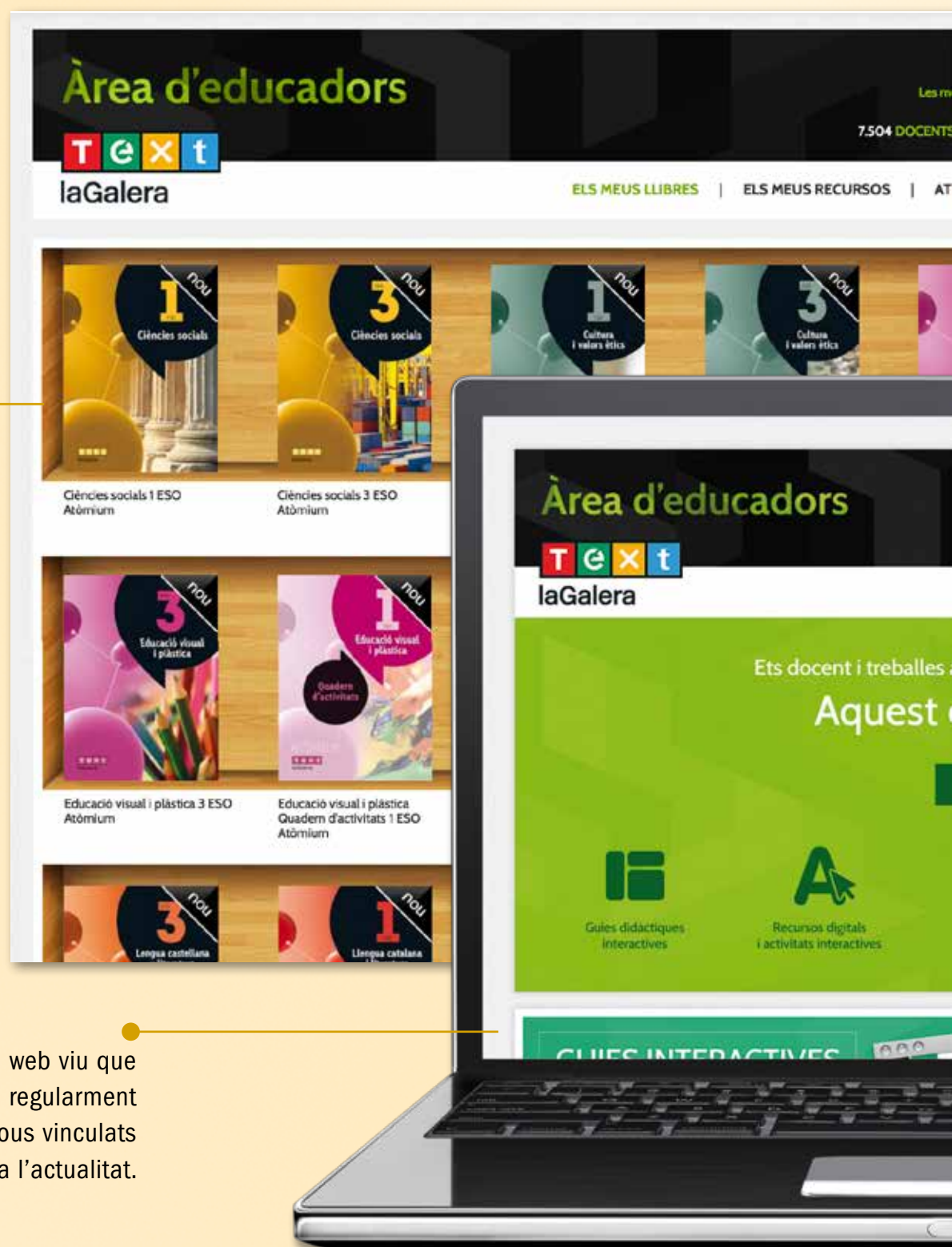
També conté altres recursos complementaris:

- Reportatges
- Línia del temps
- Tècniques de treball
- Diccionari en línia

L'Àrea d'educadors

L'Àrea d'educadors és un espai exclusiu per al professorat usuari dels materials de Text-LaGalera en què trobaràs tots els teus recursos.

Biblioteca personal amb accés directe a tots els teus llibres.

Un web viu que incorpora regularment recursos nous vinculats a l'actualitat.

Registra't i accedeix a la teva biblioteca i a tots els recursos i els serveis exclusius.

Contacte directe amb l'editor del teu llibre per a aclarir qualsevol dubte.

Accés directe a la guia interactiva i a la graella de recursos multimèdia.

Pots incorporar recursos propis i seleccionar els recursos preferits per a preparar les teves classes.

Gestió personalitzada de tots els recursos dels teus llibres.

<http://educadors.text-lagalera.cat/>

Programació*

Ciències socials, geografia i història és una matèria comuna en els quatre cursos de l'ESO

COMPETÈNCIES BÀSIQUES DE L'ÀMBIT DE LES CIÈNCIES SOCIALS

Les competències bàsiques de l'àmbit de la matèria de ciències socials, geografia i història es refereixen a aquelles capacitats que permeten als alumnes analitzar fets i situacions a partir de l'aplicació dels coneixements i de les metodologies que proporciona la matèria comuna de les ciències socials, geografia i història. Ser competent en aquest àmbit implica que els nois i les noies han adquirit les eines necessàries per a entendre el món i per a esdevenir persones capaces d'intervenir activament i crítica en la societat plural, diversa i en canvi continu que els ha tocat viure. Suposa disposar d'uns coneixements que són útils en la mesura que permeten la construcció de conceptes i procediments i la seva transferència per a interpretar problemes a diferents escales espacials i temporals i, alhora, per a situar-se en el món i desenvolupar una consciència ciutadana per a intervenir en un futur en la vida laboral, social, cívica i política.

Seleccionar les competències bàsiques de l'àmbit de les ciències socials implica plantejar-se quina formació bàsica quant als coneixements que proporciona la matèria han de tenir els estudiants d'ESO per tal que puguin usar-los com a ciutadans. Són competències que no solament avaluen la capacitat de recordar coneixements factuais, sinó també el grau d'assimilació de diferents tipus de continguts i la capacitat d'interrelacionar-los en situacions i contextos nous amb fonament científic.

S'han identificat quatre grups de competències que corresponen a quatre dimensions de les ciències socials: dimensió històrica, dimensió geogràfica, dimensió cultural i artística i dimensió ciutadana. Aquestes dimensions s'han establert d'acord amb criteris epistemològics, de funcionalitat didàctica i d'intencionalitat educativa. Les ciències socials no disposen d'una referència disciplinària única, si bé, tradicionalment, per a l'etapa obligatòria s'han considerat especialment rellevants els coneixements que proporcionen la geografia i la història. Cal afegir, a més, els continguts d'altres ciències socials, com la demografia, la soci-

ologia, la història de l'art o l'economia, que han de ser usats en la mesura que proporcionen llum per a entendre el món i contribuir-hi de manera responsable i crítica a la seva millora. D'altra banda, en alguns casos les disciplines no són suficients per a avançar en l'assoliment de les competències que tenen una dimensió més personal i social com, per exemple, les que estan relacionades amb l'exercici responsable i crític de l'autonomia personal o amb la participació activa en la societat, que, d'altra banda, no són alienes als objectius de les ciències socials.

La dimensió històrica fa referència a coneixements que ajuden l'alumne a desenvolupar la consciència històrica pròpia i d'identitat col·lectiva que li permeti construir la seva historicitat, gràcies a la comprensió de les relacions entre passat, present i futur. La dimensió geogràfica permet que l'alumne s'apropii dels espais i els medis on desenvolupa la seva vida quotidiana, els apreciï i s'hi identifiqui territorialment i culturalment. La dimensió cultural i artística que li és pròpia implica desenvolupar una mirada intercultural, crítica i oberta, per a interpretar el fet artístic i cultural i gaudir-ne. Finalment, la dimensió ciutadana recull les competències que afavoreixen la construcció del compromís personal i les habilitats necessàries que contribueixin a l'assoliment d'una societat més lliure, justa, equitativa i cohesionada.

Dimensió històrica

Els aprenentatges vinculats a la dimensió històrica comporten conèixer i comprendre críticament el temps passat per a entendre el temps present. En l'ESO es pretén aprofundir en els aprenentatges històrics adquirits en l'etapa anterior de l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural.

El conjunt de les competències que abasta aquesta dimensió es vincula directament amb el coneixement de la història, que té com a objectiu l'estudi de les societats del passat a partir de l'ús i la crítica de fonts primàries i secundàries. El coneixement de la història situa els esdeveniments en el temps, intenta proporcionar-hi un marc explicatiu complex i alhora

* Programació extreta de la Proposta curricular de l'ESO del 21 de gener de 2015 (document provisional).
Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.

globalitzador des d'una perspectiva dinàmica, és a dir, des de la persona fins al grup social i des de la concreció de la font fins a la construcció dels models explicatius.

A partir de la seva metodologia i de la seva didàctica, desenvolupa diverses habilitats intel·lectuals pròpies del pensament abstracte i formal, com l'observació, la comprensió, l'anàlisi, la síntesi, l'argumentació, la interpretació i l'expressió sobre les estructures i els processos dels diversos entorns socials.

Aquesta dimensió és integrada per quatre competències.

Competència 1. Situar els fets històrics rellevants dins d'una seqüència cronològica i contextualitzar-los

Aquesta competència fa referència al coneixement bàsic dels fets històrics (polítics, socials, econòmics i culturals), la seva cronologia, la seva interpretació i la seva relació entre fets i època històrica tenint en compte els elements de continuïtat i canvi.

Aquests coneixements han de poder explicar de manera contextualitzada les etapes i els fets històrics més rellevants. Això vol dir que el passat de les societats humanes s'explica a partir de la interrelació entre la seva organització social i política i les estructures econòmiques i manifestacions culturals.

Competència 2. Interpretar el passat a partir de la cerca, l'anàlisi i la validació de diferents tipus de fonts històriques utilitzant el vocabulari històric adient

Aquesta competència fa referència a la metodologia de treball de la història com a ciència social; es tracta, doncs, d'una competència transversal de la dimensió històrica. Aquesta metodologia es fonamenta en el coneixement, l'ús i la interpretació de les diverses fonts històriques primàries i secundàries (escrites, materials i orals) al mateix temps que incideix en el coneixement i l'ús correcte del vocabulari específic. Actualment el món digital permet als alumnes de l'ensenyament secundari accedir a moltes d'aquestes fonts, però exigeix també la capacitat crítica per a interpretar-les i validar-les. Caldrà tenir molt en compte, però, la verificació de la font digital, tant primària com secundària, per tal de garantir-ne la validesa científica.

La iniciació a l'estudi científic de la història ha d'in-

cloure un vocabulari específic que faciliti la construcció i la comunicació del coneixement.

Caldrà aplicar els procediments d'indagació i recerca històrica per a interpretar el passat, analitzar el present i prendre decisions responsables com a ciutadans. Això permetria establir unes gradacions relacionades amb el procés que consisteixen a fer-se preguntes pertinents, formular hipòtesis o objectius; planificar la recerca; cercar, seleccionar i analitzar les fonts amb relació a l'objectiu de la recerca; contrastar i elaborar la informació; establir conclusions, formular de noves hipòtesis i comunicar els resultats.

Competència 3. Raonar que el món actual és fruit de la interacció entre el passat i el present i que condiona el futur

Aquesta competència es refereix a la consideració que tot fet històric actual té les seves arrels en un passat recent i llunyà que marca el present i el futur a curt i llarg termini i permet a l'alumnat situar-se en el present, llegir-lo i interpretar-lo a la llum dels antecedents més immediats dels segles XIX i XX. Aquesta competència complementa la competència 2, més estrictament vinculada al coneixement de la història, i la 4, la més metodològica i que fa referència als procediments de la història. Justifica la "utilitat" de la matèria per a un ciutadà interessat a entendre el món en què viu.

Competència 4. Prendre consciència de la identitat individual i col·lectiva com a subjectes històrics

Aquesta competència fa referència al fet que els individus són protagonistes del temps històric com a membres d'un col·lectiu i d'una societat que els dona identitat. A diferència de la historiografia tradicional, que emfatitzava els protagonismes dels grans personatges (reis, papes, nobles...) com a únics referents generadors de canvi, aquesta competència pretén posar èmfasi en els aspectes col·lectius que configuren la identitat individual i col·lectiva. En aquest sentit, són les col·lectivitats, més que no pas les individualitats, les que esdevenen els autèntics protagonistes del canvi històric.

Dimensió geogràfica

Els aprenentatges relacionats amb la dimensió geogràfica tenen com a objectiu ensenyar l'alumnat a pensar

en els fenòmens i els problemes socials de l'espai en un món global i a actuar d'acord amb aquests. El conjunt de competències que abasta aquesta dimensió es relacionen, sobretot, amb el coneixement de la geografia. Per a desenvolupar-les, l'alumnat ha de ser capaç, en primer lloc, de comprendre i analitzar la relació entre les societats humanes i el medi i, en segon lloc, de localitzar i interpretar els fenòmens que es produeixen com a resultat d'aquesta interacció.

L'alumnat ha de poder concebre l'espai humanitzat com l'escenari on es desenvolupen les activitats humanes i les conseqüències o els impactes que tenen sobre el medi i que donen lloc a una diversitat de paisatges. Entendre les raons que configuren els paisatges permet considerar alternatives i, per tant, atorga la possibilitat d'actuar per a construir espais que afavoreixin la justícia social, l'equilibri mediambiental i la ciutadania global.

Les competències que integren aquesta dimensió han de fer possible que la ciutadania s'apropii dels espais on es desenvolupa la seva vida quotidiana i que aprengui els paisatges i les cultures diferents dels seus. Una apropiació desitjable de l'espai comporta fer-ne un ús racional, habitar-lo amb els altres, organitzar-lo i administrar-lo de forma sostenible per a garantir-ne el futur.

Aquesta dimensió és integrada per quatre competències.

Competència 5. Identificar els elements principals de l'espai geogràfic i les seves interrelacions per tal de prendre decisions respecte a la configuració espacial de les activitats humanes amb criteris de sostenibilitat

Aquesta competència ha de permetre als alumnes comprendre que els elements de l'espai no se situen aleatòriament al territori, sinó que estan relacionats entre si. Descobrir aquestes relacions permet copsar el funcionament dels sistemes territorials i com aquests afecten les societats i les persones. El traçat de les xarxes de comunicacions, per exemple, afecta les possibilitats de transport i l'accessibilitat de les persones al lloc de treball o als serveis, però també la despesa del consum energètic o la qualitat de l'aire. La comprensió de les causes i les conseqüències de l'ordenació dels elements al territori permet elaborar propostes i alternatives que responguin, alhora, a criteris funcionals, d'equilibri territorial, de sostenibilitat ambiental i d'interès comú.

Assolir aquesta competència implica prendre consciència que les activitats humanes no es produeixen a partir del no-res, sinó al territori i en llocs de característiques concretes. Totes les activitats productives i de consum, en més o menys grau, comporten algun tipus d'impacte que pot ser negatiu (consum de recursos no renovables, empobriment dels ecosistemes, empitjorament de la qualitat de vida...) o positiu (substitució del consum d'energies fòssils per energies renovables, reforestació d'un bosc, rehabilitació d'un barri...). Alhora, sovint les transformacions tenen una dimensió que excedeix el caràcter estrictament local.

En un planeta on els recursos són limitats, i per això especialment valuosos, cal que les activitats humanes es desenvolupin sota criteris de sostenibilitat ambiental, econòmica i social. La comprensió de la dinàmica socioambiental ha de permetre als alumnes adquirir una consciència personal i ciutadana que es tradueixi en actituds personals i socials responsables.

Competència 6. Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca, l'anàlisi i la validació de fonts diverses per tal d'interpretar l'espai, orientar-se i prendre decisions utilitzant el vocabulari específic

El desenvolupament d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat accedir a informació exhaustiva procedent de fonts diverses per a interpretar l'espai i fer servir les tecnologies de la informació geogràfica al servei de l'aprenentatge. Això significa contrastar i discriminar la informació, aprendre a gestionar-la i promoure el pas de la informació al coneixement. La iniciació en els procediments d'anàlisi geogràfica inclou la utilització d'un vocabulari específic que faciliti la construcció i la comunicació del coneixement geogràfic.

Competència 7. Identificar models d'organització política, econòmica, territorials i les desigualtats socials i econòmiques existents en les diverses escales per a comprendre com afecten la vida dels ciutadans

El desenvolupament d'aquesta competència ha de permetre a l'alumnat identificar els diferents models d'organització política, econòmica i territorial, tant en l'àmbit més proper com a escala global. També li ha de permetre reconèixer les desigualtats socials i econòmiques que tenen lloc als diversos territoris i societats, en aspectes com la disponibilitat de recur-

sos bàsics i l'accés a serveis bàsics, entesos com a resultat d'una distribució desigual de la riquesa.

El progrés de la humanitat no es basa solament en el desenvolupament productiu i el progrés tecnològic, sinó també en la seva contribució en la millora de les condicions de vida de totes les persones. Per aquest motiu, cal que l'alumnat pugui aplicar procediments d'anàlisi geogràfica per a explicar els elements que intervenen en determinats processos geoeconòmics i ser capaç de fer-se'n una opinió crítica i plantejar solucions alternatives als problemes.

Dimensió cultural i artística

Els aprenentatges vinculats a la dimensió cultural i artística tenen com a objectiu conèixer, comprendre i valorar críticament diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi i considerar-les com a part del patrimoni dels pobles i com a testimonis del passat i del present de les societats.

Apreciar el fet cultural, en general, i el fet artístic, en particular, porta implícit disposar d'aquells coneixements, procediments i actituds que permeten accedir a les diferents manifestacions de les societats humanes, així com desenvolupar capacitats cognitives, perceptives i comunicatives, sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les i gaudir-ne.

Es tracta d'una dimensió que engloba la comprensió de produccions rellevants del nostre país al llarg del temps i l'enriquiment que ha comportat l'intercanvi amb diferents realitats i produccions del món de l'art i de la cultura, del propi entorn i d'altres espais i temps. Cal tenir present que cap cultura no s'ha construït de forma aïllada, sinó que s'enriqueix i es transforma constantment, gràcies a la relació amb expressions culturals que cada vegada arriben des d'àmbits més llunyans.

Aquesta dimensió és integrada per tres competències.

Competència 8. Interpretar i contextualitzar les manifestacions culturals i artístiques relacionant-les amb els seus creadors i la seva època

Aquesta competència fa referència al coneixement bàsic de les diverses manifestacions culturals i artístiques i a les habilitats per apreciar l'art i altres manifestacions culturals i gaudir-ne a partir d'aquest conei-

xement i d'una actitud oberta que permeti a l'alumnat situar cada manifestació o producció artística i cultural en el context en què ha estat creada.

Aquesta competència ha de mobilitzar el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics. Així mateix, suposa tenir present les obres i les manifestacions més destacades del patrimoni cultural, material o immaterial, del context proper —incloent-hi el de la cultura tradicional— i d'un context més ampli. Finalment, comporta identificar la importància representativa, expressiva i comunicativa que els factors estètics han tingut i tenen en la vida quotidiana de la persona i de les societats.

Competència 9. Valorar el patrimoni artístic i cultural com a expressió de la creativitat humana al llarg del temps per a contribuir a salvaguardar-lo i a transmetre'l a generacions futures

Aquesta competència fa referència al coneixement bàsic de les obres i les manifestacions més destacades del patrimoni artístic i cultural per tal de mobilitzar-lo i contribuir d'una manera activa a la seva valoració i preservació.

Suposa identificar els principals productes i expressions del patrimoni artístic i cultural proper i, alhora, donar-lo a conèixer participant en la vida cultural de la pròpia comunitat de manera progressivament autònoma. Implica conèixer l'abast cívic del concepte de patrimoni, com a dret de les comunitats i també amb el deure que comporta involucrar-se en la seva defensa i divulgació per a generacions futures.

Competència 10. Reconèixer i valorar els elements culturals propis des del respecte a la diversitat cultural per a contribuir a la cohesió social

Aquesta competència fa referència al conreu d'una actitud d'estima envers la nostra cultura mitjançant el foment de la creativitat implícita en l'expressió d'idees, experiències o sentiments a través de diferents mitjans i recursos, com la música, la literatura, les arts plàstiques i escèniques, o de les diferents formes que adquireix la cultura popular. Exigeix, també, valorar el diàleg intercultural i la defensa de la llibertat d'expressió en un marc de respecte i empatia per les persones.

Suposa tenir una actitud oberta, respectuosa i crítica envers la diversitat d'expressions artístiques i culturals de l'entorn més proper o d'un entorn més llunyà, tant espacialment com temporal, aplicant l'empatia. Inclou l'interès per participar en la vida cultural de la pròpia comunitat i, en especial, en l'entorn del propi centre educatiu, amb una actitud oberta al coneixement de noves formes d'expressió que puguin enriquir-ne les pròpies.

També suposa reconèixer els elements que configuren la pròpia identitat cultural, els canvis que han patit al llarg del temps i la manera com aquests elements contribueixen a la cohesió social.

Dimensió ciutadana

Els aprenentatges vinculats a aquesta dimensió tenen com a objectiu afavorir la construcció i el desenvolupament de la consciència com a ciutadans i ciutadanes responsables i democràtics. També cerquen possibilitar el compromís personal i l'adquisició de les competències i les habilitats necessàries per a contribuir a l'assoliment d'una societat més lliure, justa, equitativa i cohesionada.

La consciència ciutadana democràtica s'afavoreix amb el desenvolupament del pensament social crític i creatiu. Un món globalitzat i interconnectat exigeix formar ciutadans amb capacitat d'anàlisi i raonament crític, que desenvolupin i facin seus valors i elements d'identitat personal i de pertinença i, alhora, la capacitat d'empatia per a comprendre la diversitat existent al món.

En el marc de la dimensió ciutadana, es desenvolupen els valors i les habilitats fonamentals de la convivència, la responsabilitat cívica, la justícia i l'equitat i es presta especial atenció a la de gènere. L'adquisició d'aquests valors i habilitats ha de permetre als alumnes analitzar les transformacions i els desequilibris existents al món actual, valorar críticament les causes que els provoquen i adquirir el compromís social, individual i col·lectiu per a fer un món més just i equitatiu.

Aquesta dimensió és integrada per quatre competències.

Competència 11. Construir un pensament crític i complex per a formar-se una opinió pròpia i fonamentada dels fets i els fenòmens socials

Els ciutadans i les ciutadanes del segle XXI han de

ser capaços de donar resposta als problemes d'una societat complexa i, per això, en la seva formació, és imprescindible contribuir a la construcció d'un pensament crític que permeti, a partir dels coneixements adquirits i de la informació procedent de diferents fonts, analitzar de manera sistemàtica, crítica i reflexiva els fets i els fenòmens socials i formar-se, així, opinions pròpies i fonamentades i esdevenir ciutadans responsables i compromesos, tant individualment com col·lectivament.

Competència 12. Exercir de manera autònoma drets i deures per a convida en una societat democràtica i participar-hi

L'exercici de la ciutadania implica disposar d'habilitats per a viure i convida en societat exercint de manera autònoma els drets i els deures propis d'una societat democràtica i la seva defensa per a ajudar a generar valors com la cooperació, la solidaritat, el compromís i la participació. Així, s'afavoreixen les iniciatives de planificació, presa de decisions, organització i assumptió de responsabilitats i s'assumeix de manera progressiva i reflexiva l'exercici de la llibertat, dels seus drets i els seus deures individuals i col·lectius en un clima de respecte cap a les altres persones.

L'impuls de la participació i la implicació dels joves en allò col·lectiu i/o comunitari i la generació i el desenvolupament de propostes i dinàmiques adreçades al progrés de la societat contribuiran al foment d'una ciutadania activa i compromesa.

Competència 13. Posicionar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones

L'adquisició de la consciència ciutadana valora la conquesta dels drets humans i rebutja les situacions d'injustícia. Per això, cal promoure l'adquisició del compromís de construir una societat més justa basada en el respecte als drets humans de totes les persones, que han de ser garantits per tots els governs atesa la seva universalitat, i en la igualtat d'oportunitats, especialment entre homes i dones, distingint entre actituds democràtiques i no democràtiques. Per a l'exercici actiu de la ciutadania, és fonamental promoure el desenvolupament d'aquelles habilitats socials que permetran reconèixer els valors comuns i expressar les necessitats, individuals i col·lectives, per a gestionar els conflictes amb actitud constructiva i prendre decisions a partir de la reflexió crítica i el diàleg en el marc dels valors de la cultura de la pau.

ORIENTACIONS PER A L'AVALUACIÓ

La matèria de ciències socials, geografia i història ha d'avaluar, al final de l'etapa, les competències pròpies de l'àmbit.

Per a avaluar aprenentatges de caire competencial, és recomanable dissenyar activitats que permetin comprovar fins a quin punt l'alumnat ha desenvolupat les competències pròpies de l'àmbit en finalitzar l'ensenyament secundari obligatori. Els següents criteris generals poden ser orientadors per a aquesta finalitat.

Dimensió històrica

Identificar variables temporals (durada, successió, ritme, simultaneïtat, etc.) pel que fa a les grans transformacions i conflictes que caracteritzen l'època contemporània i identificar algunes de les seves arrels històriques.

Situar en el temps i en l'espai els fets històrics rellevants mitjançant l'aplicació de la periodització convencional, la identificació de diferents ritmes evolutius de les societats i la valoració del caràcter no lineal de l'evolució històrica.

Seleccionar, contrastar i interpretar la informació a partir de fonts diverses per a comprendre un fet històric i distingir entre informacions rellevants i anecdòtiques i entre informacions objectives i subjectives.

Dimensió geogràfica

Percebre, comprendre, representar i interpretar l'espai real i virtual per a situar-s'hi, orientar-s'hi i desplaçar-s'hi utilitzant croquis, plànols, mapes i altres representacions cartogràfiques.

Reconèixer les principals unitats paisatgístiques del món, Europa, Espanya i Catalunya i valorar-les en la seva diversitat com a productes del temps i de la relació entre elements físics i humans.

Analitzar, per mitjà dels indicadors socioeconòmics, els desequilibris en la distribució dels recursos, explicar possibles causes i conseqüències i cercar propostes alternatives a la desigualtat i de suport al desenvolupament sostenible.

Analitzar i interpretar la interacció que es produeix entre l'entorn i l'activitat humana per a percebre els canvis socioambientals com a resultat de la utilització del medi i els seus recursos per part de les societats.

Dimensió cultural i artística

Valorar les manifestacions culturals i artístiques dins el seu context històric i com a expressió estètica de les societats humanes.

Desenvolupar una actitud activa amb relació a la defensa i la conservació del patrimoni natural i cultural i contribuir a donar-lo a conèixer.

Desenvolupar una actitud empàtica per a superar prejudicis i estereotips sobre grups socials i culturals.

Respectar i assumir la diversitat cultural com a font de riquesa personal i col·lectiva per a enriquir la pròpia identitat i afavorir la convivència.

Dimensió ciutadana

Participar en debats, exposant opinions raonades sobre canvis, continuïtats que afectin aspectes de l'actualitat, aportant argumentacions basades en les ciències socials, respectant les opinions dels altres i cercant l'obtenció i la comunicació de conclusions comunes.

Valorar els principis del funcionament polític democràtic i aplicar-los en el reconeixement dels drets i els deures i dels principis del sistema representatiu. Defensar la justícia social, la solidaritat i l'equitat.

Aplicar els coneixements històrics a la comprensió i la interpretació d'alguns dels problemes internacionals més destacats de l'actualitat, des d'una perspectiva global del món, allunyada de l'eurocentrisme.

Comprendre la interrelació i la interdependència dels agents, els fets i els fenòmens socials per a conviure en un món global, complex, plural, desigual i en conflicte.

Programació de primer curs

El currículum del Departament d'Ensenyament presenta una proposta dels continguts i dels criteris d'avaluació per a l'etapa de primer a quart d'ESO en la matèria de Ciències socials, geografia i història. La proposta té caràcter orientatiu i permet que cada centre els distribueixi d'acord amb els seus criteris propis.

La finalitat és proporcionar a l'alumnat les competències necessàries per a situar-se al món, per a esbrinar els orígens i les causes dels problemes socials actuals i per a integrar-se en la societat, com a persona individual i com a membre d'un col·lectiu. Es pretén aprofundir en els aprenentatges adquirits en l'etapa anterior en l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural, fent presents com a eixos vertebradors la geografia i la història, però també disciplines com l'economia, la sociologia, la filosofia, l'antropologia i la història de l'art.

L'estudi de les diverses realitats socials del present i del passat haurien de conduir l'alumnat a construir la seva pròpia visió del món a partir de confrontar percepcions i valors existents, reconèixer i fer seus els drets i els deures de la ciutadania democràtica, reconèixer el seu lloc entre els altres i construir el sentiment de pertinença i la seva identitat social, política i cultural.

Continguts

El paisatge com a resultat de la interacció entre la humanitat i el medi

- Orientació i representació de l'espai: la cartografia i les coordenades geogràfiques.
- L'escorça terrestre de la Terra: mars, oceans i continents. Les formes del relleu.
- La Terra, un planeta del sistema solar. L'atmosfera i la meteorologia. Elements i factors del clima. La hidrografia.
- El medi físic de Catalunya, Espanya, Europa i el món. Els paisatges naturals: principals zones bioclimàtiques de Catalunya, Espanya, Europa i el món.
- Els problemes mediambientals globals més destacats. Energia i canvi climàtic: algunes de les zones més afectades.

El coneixement del passat: de les societats prehistòriques al món clàssic

- Procés d'hominització. Formes de vida dels pobles prehistòrics: paleolític i neolític (organització social, economia, creences i manifestacions artístiques).
- Factors que van permetre el desenvolupament de les primeres civilitzacions urbanes: Mesopotàmia i Egipte. Societat, economia, cultura i art.
- L'organització social, política i econòmica, la cultura i l'art de la Grècia clàssica i hel·lenística.
- L'intercanvi econòmic i cultural entre els pobles colonitzadors de la Mediterrània i les poblacions autòctones de la península Ibèrica. La Hispània romana.
- Roma: monarquia, república i imperi. Organització política, social, cultural i artística. La romanització.
- Nocions històriques de canvi, continuïtat i simultaneïtat en alguns exemples del món tardoantíc; origen i expansió del cristianisme.

Criteris d'avaluació

Criteris comuns de l'etapa (història)

- 1 Distingir els períodes convencionals de la història i representar-los gràficament.
- 2 Identificar i interpretar diverses fonts d'informació escrites, materials i iconogràfiques i comunicar la informació obtinguda de diverses formes, incloent-hi les TIC-TAC.
- 3 Usar correctament el vocabulari històric específic.

Criteris comuns de l'etapa (geografia)

- 1 Distingir les diverses temàtiques i escales i tipus de mapes cartogràfics amb què se solen representar els espais de la superfície de la Terra.
- 2 Identificar i interpretar diverses fonts d'informació analògiques i digitals: textuales, escrites, materials, iconogràfiques, gràfiques i cartogràfiques (mapes, plànols, imatges aèries, etc.) i comunicar la informació obtinguda de diverses formes, incloent-hi les TIC-TAC.
- 3 Usar correctament el vocabulari geogràfic específic.

Criteris d'avaluació de 1r ESO

- 1 Comparar i analitzar els principals paisatges, distingir-los en funció dels elements naturals i humanit-

zats que hi interaccionen i caracteritzar les formes de vida valorades en la seva diversitat, així com els obstacles i les oportunitats que possibiliten d'acord amb els recursos que proporcionen.

- 2 Descodificar la informació simbòlica de plànols de diferents característiques i a escales diverses. Reconèixer elements del territori sota representacions espacials i gràfiques diverses aplicant tècniques d'orientació.
- 3 Diferenciar els recursos renovables i els no renovables i els riscos naturals i antròpics. Identificar l'impacte de l'activitat humana sobre el territori.
- 4 Identificar actuacions encaminades a prevenir riscos a partir d'una situació determinada i valorar les accions humanes que afavoreixen un desenvolupament sostenible a escala local i mundial.
- 5 Identificar els trets bàsics de la prehistòria i descriure les característiques del paleolític.
- 6 Analitzar la transcendència de la revolució neolítica i la seva difusió.
- 7 Descriure els trets bàsics de l'organització social, econòmica i política de les primeres societats urbanes i les seves aportacions culturals i artístiques.
- 8 Descriure i analitzar l'organització de les polis gregues i la seva expansió per la Mediterrània.
- 9 Exposar les diferències fonamentals entre l'organització d'Atenes i el període hel·lenístic.
- 10 Identificar les principals institucions de govern de Roma.
- 11 Identificar les divinitats principals del panteó grecoromà.
- 12 Valorar l'impacte que va suposar per a les poblacions indígenes de la península Ibèrica la recepció de la cultura i les formes d'organització política, econòmica i social d'altres pobles de la Mediterrània.
- 13 Descriure i explicar què va significar la romanització a la Hispània romana i reconèixer algunes de les manifestacions artístiques més rellevants que es conserven.
- 14 Identificar els aspectes fonamentals del cristianisme, reconèixer la seva organització fonamental i la

seva relació amb el judaisme i descriure la seva expansió.

- 15 Identificar algunes obres d'art significatives del període clàssic.

Estructura didàctica

Els continguts de primer curs de Ciències socials es distribueixen en 15 unitats que mantenen una estructura lògica i coherent, d'acord amb la seqüència didàctica.

ENTRADA

Un text introductorï present els continguts de la unitat.

S'estableix des del primer moment la connexió amb els recursos digitals.

El còmic serveix per a despertar interès, sondejar coneixements previs i motivar.

Els comentaris dels personatges donen peu a un diàleg sobre els continguts.

Cada unitat comença amb una doble pàgina de motivació, d'activació dels coneixements previs i de connexió amb la realitat.

INFORMACIÓ

3 Els climes de la Terra

3.1 Les zones climàtiques

3.2 El clima i la vegetació

5

SI T'AGRADA...

ACTIVITATS

El punt de partida sempre és una pregunta, un dubte, una curiositat sobre els continguts.

La informació combina textos, imatges, il·lustracions, diagrames, etc.

Les marques d'unitat, pàgina, secció i contingut són molt clares.

La secció "SI T'AGRADA..." és una peça transversal i mostra la vinculació de determinats continguts de Ciències socials amb altres matèries.

Cada contingut es presenta en una doble pàgina i es pot treballar en una sessió de classe.

INFORMACIÓ

4 Els climes i els paisatges càlids

4.1 El clima equatorial

4.2 El clima tropical

4.3 El clima desàrtic

5

ACTIVITATS

La informació es pot tractar, resumir, comparar, organitzar...

Amb les preguntes, les activitats, les observacions, les peces interdisciplinàries, etc., s'interpel·la l'alumne per a comprovar el grau de comprensió, perquè reflexioni, resolgui o apliqui.

Al final de cada doble pàgina es proposen activitats per a comprovar l'assimilació dels conceptes. Estan graduades segons la dificultat: baixa ●○○, mitjana ●●○ o alta ●●●.

En cada unitat hi ha entre 4 i 8 dobles pàgines.

